

KAUSIKONSERTTI

Musiikin murrospisteessä

OULU
SINFONIA

Torstai 4.9.2025 klo 18.30
Madetojan sali

Rumon Gamba kapellimestari
Johan Dalene viulu
Oulu Sinfonia

Käsiohjelma 3 €

Ohjelma

Rumon Gamba kapellimestari

Johan Dalene viulu

Oulu Sinfonia

Benjamin Britten (1913–1976):
Passacaglia oopperasta Peter Grimes op. 33b (1945)

Erich Wolfgang Korngold (1897–1957):
Viulukonsertto D-duuri op. 35 (1945)

I Moderato nobile

II Romanze

III Allegro assai vivace

Aaron Copland (1900–1990):
Letter from Home (1944, rev. 1962)

Dmitri Šostakovitš (1906–1975):
Sinfonia nro 9 Es-duuri op. 70 (1945)

I Allegro

II Moderato

III Presto – IV Largo – V Allegretto

Kesto noin 1 h 40 min (sis. väliajan)

Varaslähtö Ravintola Preludissa klo 18.00.
Keskustelu illan konsertista.

Benjamin Britten haaveili lapsena maanviljelijän elämästä, mutta päätyi varsin hienostuneisiin musiikkipiireihin. Opintojen jälkeen hän työskenteli 1930-luvulla yleisradioyhtiö BBC:n elokuvaosastolla säveltäen yli 40 dokumentin ja elokuvan musiikit. Tavattuaan puolisonsa, tenori **Peter Pearsin**, Britten kiinnostui vokaalimusiikista, ja hänen yksinlaulusensa ja oopperansa ovatkin keskeinen osa laajaa tuotantoa.

Keväällä 1939 Peter Pears ja Benjamin Britten muuttivat joksikin aikaa Kanadaan ja Yhdysvaltoihin useasta syystä: pasifisteina ja homoseksuaaleina he tunsivat olonsa ahtaaksi kotimaassaan, minkä lisäksi Britten oli saanut musiikilleen paremman vastaanoton Yhdysvalloissa kuin Euroopassa.

Kolme vuotta Yhdysvalloissa kuitenkin riitti, ja pariskunta palasi kotimaahansa 1942. Paluupäätökseen vaikutti Brittenin käsiin sattunut kirjailija **E.M. Fosterin** kirjoittama artikkeli suffolklaisesta runoilijasta **George Crabbesta**, jonka runoon *The Borough* Brittenin ensimmäinen täysimittainen ooppera *Peter Grimes* tuli pohjautumaan. Säveltäjänsä maailmanmaineeseen nostanut teos esittelee teemoja, joita hän sittemmin käsitteli kaikissa oopperoissaan: yksilö yksin massoja vas-

taan ja viattomuuden turmeltuminen. Kyläyhteisö tuomitsee Peter Grimesin syylliseksi kahteen mysteeriseen kuolemaan, ja aiheettomat syytökset ajavat Grimes itsemurhaan.

Passacaglia oli barokin aikana suosittu muunnelmamuoto. Brittenin versiossa seitsemän sävelen basso-kulku kuullaan 39 kertaa. Alttoviulu esittelee teeman, josta kuullaan yhtä monta muunnelmaa. Oopperassa *Passacaglia* vie toiseen mystiseen kuolemaan, mutta konserttiversiossa hypätään toisen näytöksen loppuun, jossa alttoviulu ja celesta kuvaavat Grimesin tyhjänä löydettyä kotia.

Brnossa syntynyt, Wienissä ihmelapsena kasvanut ja sittemmin Yhdysvaltoihin Hollywoodin leipiin siirtynyt **Erich Korngold** ehti ennen elokuva-musiikkiuraansa säveltää värikästä orkesterimusiikkia, jonkin verran kamarimusiikkia sekä oopperoita, joista tunnetuin on Suomen Kansallisoopperassakin 2000-luvulla nähty *Die Todte Stadt* (*Kuolleesta kaupungista*). Sen libreton Korngold kirjoitti 18-vuotiaana yhdessä isänsä kanssa salanimellä **Paul Schott**. Elokuva-musiikin kehitykseen Korngoldin panos oli merkittävä, ja hän sai vuonna 1936 Oscar-palkinnon *Robin Hoodin seikkailut* -elokuvan musiikista. Nuorena

Syvästi newyorkilaisen Coplandin ensisijainen tavoite oli säveltää parasta mahdollista musiikkia. Toinen tavoite oli edistää amerikkalaisen musiikin kansainvälistä asemaa.

Korngold ihaili suuresti **Richard Wagnerin** musiikkia, ja lieneekin hänen ansiotaan, että yhä tänä päivänä Hollywoodin seikkailuelokuvissa on vahva Wagner-vivahe.

Viulukonsertto valmistui hitaasti, melkein kymmenen vuoden kypsytyksen jälkeen Korngoldin ollessa 48-vuotias. Tässä vaiheessa hän haaveili paluusta Euroopan konserttilavoille. Virtuosisen konserton kantaesityksen soitti demoninen **Jascha Heifetz** St. Louisissa. Heifetz myös levytti konserton ja pyrki näin edistämään sen vakiintumista konsertteihin samalla tavalla kuin teki aikanaan **Jean Sibeliuksen** konsertolle. Valitettavasti 50-luvulla Euroopassa yliarvostettiin modernismia, ja niin Korngoldin konsertto ei tuottanut hänelle sitä toista läpimurtoa, jota hän toivoi.

Merkittävimpiin amerikkalaisiin säveltäjiin lukeutuva **Aaron Copland** syntyi Brooklynissä venäjänjuutalaiseen maahanmuuttajaperheeseen. Perheellä oli menestyvä tavaratalo, jonka yhteydessä he sekä asuivat että työskentelivät. Viisilapsisen perheen nuorin, Aaron, sai kasvaa vilkkaan yhteisön ympäröimänä, mutta pääasiassa itse

itselleen puuhaa keksien. Hän on kuvaillut kotikatuaan tylsäksi vailla mitään yhteyttä taiteeseen. Mutta kuten tunnettua, tylsyys ruokkii mielikuvitusta ja luovuutta.

Pianonsoiton Copland aloitti isonsiskonsa opastamana, kunnes pääsi oikean opettajan tunneille. Soittoharastus toi Coplandille taiteesta kiinnostuneita ystäviä, ja niin alkoi hänen matkansa säveltäjäksi, ensin rohkeasti yli Brooklynin sillan Manhattanille, sitten Eurooppaan, jossa hän oli **Nadia Boulangerin** ensimmäinen amerikkalainen oppilas.

Syvästi newyorkilaisen Coplandin ensisijainen tavoite oli säveltää parasta mahdollista musiikkia. Toinen tavoite oli edistää amerikkalaisen musiikin kansainvälistä asemaa. Hänen laaja tuotantonsa kattaa kamari- ja orkesteriteoksia, musiikkia elokuvaan ja radioon, vokaali- ja balettimusiikkia. Copland oli kiinnostunut ainoastaan musiikista ja kaikesta siihen liittyvästä. Elämänsä loppuun asti hän halusi kuulla kaikki musiikki-maailman juorut, vaikka oli itse hyvin yksityinen henkilö eikä jakanut henkilökohtaista elämäänsä edes lähimpien

ystäviensä kanssa. Sen verran kuitenkin tiedetään, että hänen kahdesta oopperastaan jälkimmäisen, *The Tender Landin*, libretisti, tanssija **Erik Johns** oli Coplandin entinen rakastaja.

1930- ja 40-luvuilla Copland matkusti laajasti Euroopassa ja Amerikan mantereella. Toisen maailmansodan aikana hän oli Meksikossa ja kärsi koti-ikävästä kirjoittaen kirjeitä kotiin. Sisko vastasi ahkerasti ja kertoi sodan etenemisestä sekä rintamalle joutuneesta veljestä. Kaikki tämä heijastui tilausteokseen, jonka Copland sai sotilassoittokunnalta tarkoituksena tuottaa suurelle yleisölle merkityksellistä isänmaallista musiikkia. Kosketettava *Letter From Home* kantaesitettiin radiossa vuonna 1944. Sittemmin Copland muokkasi siitä konserttisaleihin sopivan, hiukan lyhyemmän, mutta orkestroinniltaan laajemman version.

Josif Stalinin valtaan nousulla vuonna 1928 oli järisyttävä vaikutus kaikkiin elämäalueisiin Venäjällä. Monille taiteilijoille se tarkoitti kaksoiselämää. Toisaalta oli tultava toimeen, toisaalta yritettävä pysyä uskollisena omalle taiteelle ja arvoille. Elämästä tuli

vaarallista. Säveltäjien odotettiin toimivan valitun poliittisen linjan mukaisesti, musiikissa kaikenlaiset viittaukset avantgarden tai jazzin suuntaan olivat ehdottomasti tuomitavia. Poliitikkojen ja poliittisten virkamiesten tulkinnat tällaisista piirteistä olivat täysin mielivaltaisia. Muutos oli raju, sillä vielä 1920-luvun alkupuolella kulttuuri-ilmapiiiri Venäjällä oli ollut huomattavan vapaa. Konserteissa oli kuultu **Igor Stravinskyn** ja **Alban Bergin** musiikkia, **Paul Hindemith** ja **Béla Bartók** vierailivat esittämässä omia teoksiaan.

Šostakovitš ei kuulunut ensimmäisiin Stalinin hampaisiin joutuneisiin. Hänen vuoronsa tuli Mtsenskin kihlakunnan *Lady Macbeth* -oopperan ensiesityksen myötä vuonna 1936, jolloin säveltäjä tuli tietämään, mitä on Stalinin raivo. Ooppera ja kantaesitystään odottanut neljäs sinfonia joutuivat pannaan, lehdistö tuomitsi säveltäjän yksimielisesti. Viidennessä sinfoniassaan Šostakovitš osasi jo asetella ajatuksensa niin, että teos tuli esitetyksi. Tämä huomattiin lehdistössä, joka jakoi kiitosta: ”Neuvostotaiteilijan vastaus oikeutettuun kritiikkiin.”

Vuonna 1945 Šostakovitš oli jo kokenut poliittisen kielen käyttäjä. Jo ennen sodan päättymistä Šostakovitš oli julistanut seuraavan sinfoniansa olevan suuri orkesteriteos kuoroineen ja solisteineen. Teos olisi ”ylväs kuvaus Venäjän kansan suuruudesta ja Puna-armeijasta, joka vapautti syntymämaaan vihollisen ikeestä”. Julkississa lausunnoissaan hän sanoi, mitä hänen odotettiin sanovan, pitääkseen vallanpitäjät etäällä. Myöhemmin hän myönsi antaneensa maan johdolle turhia toiveita saadakseen säveltää rauhassa. ”Ne halusivat, että kirjoitan majesteettisen yhdeksännen sinfonian. Kaikki ylistivät Stalinia, ja nyt minun odotettiin yhtyvän tähän jumalattomuuteen.”

Šostakovitš toteutti yhdeksännessä sinfoniassaan ensimmäisen kerran viiden osan rakenteen, josta tuli hänen tavaramerkkinsä. Myös hitaan osan rakentuminen barokin passacaglian eli toistuvan säestyskuvion varaan on tuttu lukuisista myöhemmistä säveltäjän teoksista.

Kuten odottaa saattoi, yhdeksäs sinfonia tuomittiin ideologisesti heikkona teoksena, sillä sen pieni orkesteri ja huoleton maailma eivät vastanneet niitä odotuksia, joita juuri Saksan voitaneen Neuvostoliiton johtajat suuren säveltäjän yhdeksänneltä sinfonialta Beethovenin hengessä odottivat. Poikkeuksellisesti teos tuomittiin myös lännessä. New Yorkin kriitikoiden mielestä se ei kuvastanut juutalaisten kärsimyksiä. Olisiko säveltäjän siis pitänyt musiikissaan keskittyä vain ihmiskunnan hirvittävimpiin tragedioihin? Yhdeksäs sinfonia sensuroitiin eikä sitä kuultu vuosiin. ”Itsepäisyyteni tuli minulle kalliiksi”, totesi säveltäjä muistelmissaan. ♥

Rumon Gamba © Kati Leinonen

Rumon Gamba kapellimestari

Ennen vuonna 2022 alkanutta kauttaan Oulu Sinfonian ylikapellimestarina **Rumon Gamba** on toiminut ruotsalaisen Norlannin oopperan, Tanskan Aalborgin sinfoniaorkesterin ja Islannin sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina. Oulu Sinfonian kapellimestarina hän vieraili useamman kerran ennen vuoden 2022 alussa käynnistynyttä ylikapellimestarikauttaan. Musiikkiopintonsa Gamba aloitti Durhamin yliopistossa Koillis-Englannissa ja jatkoi kapellimestariluokalle Lontoon kuninkaalliseen musiikkiakatemiaan.

Rumon Gamban kapellimestariura käynnistyi vuonna 1998 BBC:n filharmonisessa orkesterissa aluksi assistenttina ja sittemmin kapellimestarikumppanina aina vuoteen 2002. Hän on kysytty orkesteri- ja oopperakapellimestari, joka vierailee säännöllisesti johtamassa BBC:n orkestereita, ja on siten myös Proms-festivaalin vakiovierailija. Arvostettujen eurooppalaisten orkestereiden lisäksi hän on tuttu nimi myös Englannin kansallisoopperan kapellimestarina. Rumon Gamban kapellimestaridebyytti Suomen kansallisoopperassa keväällä 2024 sai mediassa kiitosta. ♥

Johan Danele viulu

Carl Nielsen -viulukilpailun voitto vuonna 2019 sinkautti ruotsalais-norjalaisen **Johan Dalenen** suuren kansainvälisen yleisön tietoisuuteen. Hän on myös arvostetun Gramophone-julkaisun vuoden nuori taiteilija 2022. Toimittuaan Royal Liverpool Philharmonic Orchestran ja Gävlen sinfoniaorkesterin residenssitaiteilijana Dalene on äskettäin aloittanut uuden yhteistyön Lontoon Royal Philharmonic Orchestran kanssa. Solistitehtävät ovat vieneet häntä BBC Proms -festivaalille sekä eri puolille Eurooppaa ja Yhdysvaltoja yhteistyöhön **Esa-Pekka Salosen, Sakari Oramon, Antonello Manacordan** ja **Robert Trevinon** kaltaisten kapellimestareiden kanssa.

Norrköpingistä kotoisin oleva ja Tukholmassa asuva viulutaiteilija aloitti soitinopintonsa neljävuotiaana ja debytoi solistina kolme vuotta myöhemmin. Hän opiskeli Tukholman kuninkaallisessa musiikkikorkeakoulussa, ja vuonna 2018 hänet hyväksyttiin norjalaiseen lahjakkaiden nuorten Crescendo-ohjelmaan, jossa hänen mentorejaan olivat **Janine Jansen, Leif Ove Andsnes** ja **Gidon Kremer**. Ruotsalaisen säveltäjä **Tebogo Monnagotlan** kanssa läheistä yhteistyötä tekevä kiireinen 25-vuotias viulisti kertoo pyrkivänsä viettämään mahdollisimman tavallista elämää konserttiensa välillä. ”Teosten opiskelu vie tietenkin aikaa, mutta lukemiselle ja hyvälle ruoalle on aina tilaa.” ♡

Oulu Sinfonia on maamme pohjoisin sinfoniaorkesteri. Konsertoimme viikoittain Oulun Musiikkikeskuksen Madetojan salissa. Orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1937, sai oikeuden käyttää kaupunginorkesterin nimeä vuonna 1954 ja kunnallistettiin vuonna 1961. Nykyinen nimi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Kausikonsertit ovat orkesterin vahva perusta. Ohjelmiston täydentävät erilaiset konserttisarjat kuten operat ja näyttämöproduktiot, elokuvakonsertit, etno- ja jazzmusiikki ja muut rytmimusiikin konsertit. Lapsille ja nuorille on säännöllistä tarjontaa. Viime vuosina syyskausi on alkanut jalkautumiskonserteilla palvelutaloihin ja kouluihin koko Oulun alueella.

Orkesterin levytyksiin lukeutuvat mm. **Leevi Madetojan** koko orkesterituotanto ja *Okon Fuoko* -balettiantomiimin levytys **Arvo Volmerin** johtamana. Nimikko-säveltäjänä vuosina 1997–2009 olleen **Olli Kortekankaan** ooppera *Messenius ja Lucia* sai ensi-iltansa syksyllä 2005, ja samalla ooppera levytettiin Volmerin johdolla. Vuonna 2009 ilmestyi **Mozartin** aarioita ja alkusoittoja sisältävä levy, jonka kapellimestarina on **Dmitri Slobodeniouk** ja solistina **Helena Juntunen**. Keväällä 2013 ilmestyi **Kimmo Hakolan** ja **Toshio Hosokawan** kitarakonsertot sisältävä levy, solistina **Timo Korhonen** ja kapellimestarina **Santtu-Matias Rouvali**. Lokakuussa 2016 Ondine julkaisi **Klamin**

ja **Englundin** viulukonserttojen levytyksen, jonka Oulu Sinfonia teki viulutaiteilija **Benjamin Schmidin** kanssa **Johannes Gustavssonin** johdolla. Syyskuussa 2021 ilmestyi *Kaiken maailman kehtolauluja* -levy, joka sisältää **Ismo Alangon** tuotantoa, levytyksen johti **Jaakko Kuusisto**. Marraskuussa 2021 ilmestyi *Sininen Pallo* -lastenlevy, jossa mukana ovat **Tuomo Rannankari** sekä Teuvo Pakkalan musiikki- luokat ja kapellimestarina **Jaakko Jauhiainen**. Vuonna 2022 ilmestyi ruotsalaisen sinfonikon **Ludvig Normanin** musiikkia sisältävä levy, jolla kapellimestarina toimi Johannes Gustavsson. Ylikapellimestari **Rumon Gamban** johdolla ovat ilmestyneet suomalaisia alkusoittoja sisältävä *Overtures from Finland* (elokuu 2023), **Aili Ikosen** teoksia sisältävä *Aili Ikonen & Oulu Sinfonia: Valo* (elokuu 2024) sekä suomalaisesta luonnosta inspiraationsa ammentavia teoksia sisältävä *Pictures from Finland* (elokuu 2025).

Orkesterin kapellimestareita ja kehittäjiä ovat viime vuosikymmeninä olleet **Urpo Pesonen, Paavo Rautio, Onni Kelo, Rauno Rännäli, Ari Angervo, Peeter Lilje, Arvo Volmer, Dmitri Slobodeniouk** ja **Anna-Maria Helsing**. Päävierailijoina ovat toimineet **John Storgårds, Susanna Mälkki** ja **Jaakko Kuusisto**. Syksyllä 2013 ylikapellimestarikautensa aloittaneen Johannes Gustavssonin kausi päättyi kevääseen 2021. Tammikuussa 2022 orkesterin ylikapellimestarina aloitti Rumon Gamba. ♥

Pro Oulu Sinfonia

Pro Oulu Sinfonia tarjoaa jäsenilleen kulttuurin ystävien yhteisön ja syventävän yhteyden orkesteriin.

Jäseniltojen pitkät taiteilijahaastattelut jatkavat siitä, mihin Varaslähtöjen lyhyet päättyvät. Virtuosi Ultimi -stipendigaala on Oulun kevätkauden huippuhetki.

Laadukkaat kulttuurimatkamme johtavat kävijänsä mukavassa seurassa uusille musiikin seuduille.

Toiminnoillaan Pro Oulu Sinfonia rahoittaa Oulu Sinfonian muusikkojen Virtuosi Ultimi -stipendejä ja muuta tukeaan Oulu Sinfoniale.

prooulusinfonia.fi

OULU SINFONIAN MUUSIKOT

I VIULU

Lasse Joamets,
 I konserttimestari
 Mikko Sorri,
 I konserttimestari
 Heidi Ilmolahti, äj
 Mia Ohenoja, väj
 Zoe Hodi
 Johanna Korhonen
 Tiina Kortelainen
 Oksana Kumpulainen
 Aino Liikanen
 Nadya Pugacheva
 Ismo Sirén

II VIULU

Miia Vettenranta, äj *
 Johannes Hakulinen, väj *
 Tatu Järvillehto *
 Anna-Briitta Karjalainen *
 Maarit Karpelin *
 Evgenia Karpova *
 Anne Somero
 Sari Suihkonen
 Toni Tuovinen

ALTTOVIULU

Johanna Tuikka, äj
 Susanna Raudasoja, väj
 Anniina Matinlassi
 Helinä Nissi
 Henna Pakkala *
 Anna-Maija Rousselle
 Philip Runsteen *

SELLO

Oliver Erlich, soolosellisti
 Greta Ernesaks, äj
 Bruno Lima, väj *
 Janne Järvillehto *
 Janne Varis
 Harri Österman

KONTRABASSO

Antoine Greuzard, äj
 Anne Seppänen, väj
 Miranda Erlich *
 Fanni Hoppari

HUILU

Albert Stupak, äj
 Emma Tessier, väj
 Carlotta Petri

OBOE

Matti Kettunen, äj
 Paula Nurila, väj
 Antti Turtiainen

KLARINETTI

Michał Konopiński, äj
 Hyesoo Kim *
 Kenneth Sjöwall

FAGOTTI

Ann-Louise Wägar, äj *
 Lorenzo Leone, väj *
 Kaylyn Mckeown *

KÄYRÄTORVI

Lauri Vasala, äj
 Matias Nässi, väj
 Pasi Salminen
 Jukka Yletyinen

TRUMPETTI

Thomas Petit, äj
 Fabio Barros Aguiar, väj *
 Pasqual Llopis *

PASUUNA

Erkki Hirsimäki, äj
 Jukka Myllys, väj
 Wen Hong Low

TUUBA

Jack Archibald, äj *

PATARUMMUT

Petri Hänninen, äj

LYÖMÄSOITTIMET

I-Han Fu, äj
 Alejandro Agustin Martin *
 Eero Tekoniemi *

CELESTA/PIANO

Outi Nissi *

HARPPU

Katilyne Roels *

äj = äänenjohtaja väj = varaäänienjohtaja * = tilapäinen kiinnitys

Oulu Sinfonia on mukana Seniorimessuilla 13.-14.9.2025

Löydät meidät Ouluhallin osastolta **301**
Tervetuloa tutustumaan konsertteihin

Luvassa
messu-
yllätyksiä!

Seniöri
MESSUT

Oulu Sinfonian
somekanavilla arvotaan
tulevana viikonloppuna
pääsylippuja Seniorimessuille

[oulusinfonia.fi](https://www.oulusinfonia.fi)

OULU SINFONIA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3,
PL 4, 90015 OULUN KAUPUNKI

oulusinfonia.fi

Lippujen myynti:

MADETOJAN SALIN LIPPUKAUPPA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3, Oulu
Puh. 050 594 9704
Avoinna Oulu Sinfonian konserttipäivisin
klo 11–18.30 sekä väliajalla.

TICKETMASTER

Puhelinpalvelu: 0600 10 800
(2,00 €/min. + pvm), avoinna
ma–pe klo 8–21, la 8–21 ja su 10–18.
Verkkokauppa: www.ticketmaster.fi
*Ticketmasterilla on ympäri Suomen
yli 80 lippukauppaa, joista voit ostaa
lippuja sekä noutaa varauksesi.*